

Scheidend Aequor-directeur Richard Schout

Strijdbaar voor de dialoog

“We hebben al een aantal jaren het vertrouwen van het bedrijfsleven en het groene beroepsonderwijs en kunnen ons heel goed meten met de andere kenniscentra”, zegt Richard Schout over Aequor. Op 6 oktober 2011 neemt hij officieel afscheid als directievoorzitter.

Een kwart eeuw stond Richard Schout aan het roer van Aequor: kennis- en communicatiecentrum voedsel en leefomgeving en zijn voorgangers, Lobas, Vollt en LSLL. Een lange periode waarin zowel de inhoud als het menselijk aspect het werk naar zijn zeggen aantrekkelijk maakten. “Het effectief verbinden van het bedrijfsleven met het beroepsonderwijs – waarbij Aequor een ontzettend belangrijke rol speelt – heeft me altijd mateloos geboeid. Die interesse kreeg ik voornamelijk door een aantal studies die ik verrichtte naar de afhankelijkheid in de ontwikkeling van de werkgelegenheid naar sectoren toen ik aan de Wageningen Universiteit onderwijs verzorgde en onderzoek uitvoerde. Het deed me besluiten om in 1986 te solliciteren op de vacature van directeur van de Landelijke Stichting Leerlingwezen Landbouw (LSSL). In de advertentie voor die vacature stond de arbeidsmarkt centraal. Ik vond en vind nog steeds dat beroepsonderwijs dienend zou moeten zijn aan de vraag vanuit de arbeidsmarkt en in het verlengde daarvan de samenleving als geheel. Immers, welvaart ontstaat bij arbeidsorganisaties.” Naast de inhoud was er ook het plezier in het werk en de relaties. “Ik heb met veel mensen prettig samengewerkt. Ondanks het feit dat er nogal eens inhoudelijk verschillen van mening waren en er strijd was, waren de persoonlijke contacten goed. Ik heb geprobeerd zorgvuldig met mensen om te gaan en hoop echt dat ze het allemaal goed gaat.”

Klant

Meningsverschillen over de relatie tussen het bedrijfsleven en

beroepsonderwijs bijvoorbeeld. Richard Schout heeft er een uitgesproken opvatting over: “De primaire vraag ligt bij de bedrijven en het onderwijs volgt.” Zeker niet iedereen was het met hem eens. In 1994 startte Richard Schout met een artikel in dit vakblad de discussie over de vraag ‘Wie is de klant van het beroepsonderwijs?’ Dat zijn arbeidsorganisaties beargumenteerde Schout. Aoc-directeur Jan Vriens koos als klant de leerling. Vervolgens resulteerde dat in dit vakblad tot een volwassen polemiek van kopstukken in het groen onderwijs. Ook de makers van het Overzicht van Diploma’s en Certificaten, dat eind jaren tachtig werd ontwikkeld voor het groene mbo, moeten er anders over hebben gedacht dan Schout. “Ik vond dat ze aan de verkeerde kant begonnen. Organiseren vanuit het onderwijs en dat centraal stellen leidt ertoe dat wordt vergeten wat bedrijven er mee moeten. Ze presenteren het stelsel als een kwalificatiestructuur, maar het was eigenlijk een opleidingsstructuur en tussen die twee structuren zitten verschillen.” Het bedrijfsleven was erbij betrokken, maar speelde destijds naar zijn mening toen geen duidelijke rol. “Het waren onderwijsbestuurders, die toevallig ook een rol speelden in onder andere het Landbouwschap. Zij dachten totaal niet vanuit de belangen en behoeften van bedrijven. Ze bemoeiden zich met scholen, schooldirecteuren, fusies en spreiding van opleidingen. Leuk maar het schoot niet echt op.”

Macht

In de Paritaire commissie en de sectorcommissies van Lobas waar bedrijfsleven en onderwijs met elkaar aan tafel zitten, was het in die begintijd volgens Schout niet

anders. “De vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven hadden misschien wel teveel ontzag voor de onderwijsmensen. Ze hadden zelf onderwijs gehad. Op de MAS A of B waar vooral theorie werd gegeven en die op grote afstand van bedrijven opereerden. Heel wat anders dan de vakscholen, verbonden aan het lager agrarisch onderwijs. Zij hadden een directe relatie met bedrijven omdat hun leerlingen er vier dagen per week leerden en werkten. Die onderwijsbestuurders hadden weinig affiniteit met wat bedrijven vonden van scholen. Ze zaten er bij, keken er naar en verbaasden zich over de mooie manier waarop het onderwijs schetste hoe het beroepsonderwijs in elkaar zat. Zo is het jarenlang geweest dat het onderwijs om in die term te spreken meer macht had dan het bedrijfsleven als het ging om de vormgeving van het beroepsonderwijs. Tot op een gegeven moment andere mensen uit het bedrijfsleven vroegen of het niet wat beter zou kunnen en zij in discussie gingen met het onderwijs over de wensen van de bedrijven.”

Zware tegenstanders

In die lange periode was er ook strijd. Met de AOC Raad en ook het ministerie van LNV. Schout: “Het waren weliswaar eerlijke maar ook zware tegenstanders. De AOC Raad vormde met het ministerie een hechte gemeenschap. Ze gunden ons niet de ruimte om onze rol te spelen. Als Lobas en vervolgens als Aequor sta je dan alleen tegenover twaalf aoc’s met allemaal mensen die wat anders vinden.”

De belangrijke strijdpunten en de uitkomsten passeren de revue. De positie en taken van zijn organisatie, de bedrijfsadviseurs, het nieuwe gebouw en de bekostiging door de

Van landelijk orgaan naar kenniscentrum

1986 Richard Schout volgt Herman Wezenberg op als directeur van de Landelijke Stichting ter bevordering van de opleiding in het Leerlingwezen in de Land- en Tuinbouw en de Landambachten (LSLL). De organisatie is gevestigd in Utrecht en beschikt over 285 consulenten op 59 vakscholen (veelal lagere agrarische scholen). Schout wordt tegelijkertijd directeur van de Stichting Opleidingsfonds Leerlingwezen Land- en Tuinbouw (SOLLT).

1987 De LSLL wordt omgedoopt tot VOLLT: de landelijke stichting Vakopleidingen Leerlingwezen land- en tuinbouw, groenvoorziening en bloemenbranche.

1994 Officiële start van Lobas (Landelijk Orgaan Beroepsopleidingen Agrarische Sectoren) die ontstaat door fusie van de drie groene leerlingstelselorganisaties Vollt, LSBL (Landelijke Stichting Beroepsopleidingen Levensmiddelenindustrie), LSBC (Leerlingstelsel Bosbouw en Cultuurtechniek). De organisatie vestigt zich in Ede. Richard Schout wordt directievoorzitter.

2001 Lobas wordt Aequor; kennis- en communicatiecentrum voedsel en leefomgeving en verhuist naar het nieuwe pand aan het Horaplantsoen te Ede.

overheid. Op het laatste punt na zijn alle kwesties opgelost in het voordeel van bedrijfsleven en onderwijs, stelt Schout tevreden vast. De bedrijfsadviseurs zijn sinds 2006 net als bij de overige kenniscentra allemaal in dienst bij Aequor. “Er moest een zware strijd voor worden geleverd, maar uiteindelijk ging het ministerie in 2006 overstag. “De situatie met eerder zo’n driehonderd docenten op de aoc’s die deeltijdconsulent – later bedrijfsadviseur – waren, was niet effectief en niet passend bij onze verantwoordelijkheid voor het praktijkleren in de bedrijven.”

Het geschil over de positie van de bedrijfsadviseurs leidde ertoe dat de AOC Raad in 2003 uit het Bestuur van Aequor stapte om in 2007 weer terug te keren. “De toenmalig voorzitter Erris van Ginkel heeft een bijzondere goede rol gespeeld in de oplossing van deze kwestie.”

In 2000 ging daaraan vooraf dat de AOC Raad bij het besluit over de nieuwbouw tegen stemde. “De AOC Raad zag de nieuwbouw niet echt zitten en als het dan wel moest dan alleen iets kleins en vooral sober.

Aandringen op soberheid is overigens niet verkeerd. Ik vond een eigen gebouw voor Aequor wel belangrijk, omdat de intentie was en is de communicatie tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs te verbeteren en een goede plek te hebben voor overleg in een rustige en groene omgeving.” Het gebouw is inmiddels tien jaar in gebruik.

En dan is er nog de strijd met het ministerie om een betere bekostiging voor Aequor. “We worden al jarenlang slechter bekostigd dan de overige kenniscentra”, legt Schout uit die zegt niet te begrijpen waarom. “Voormalig LNV-minister Veerman zegde in 2003 toe dat de bekostiging gelijk zou worden getrokken. Dat is tot nu toe niet gebeurd.” Schout hoopt nog net voor zijn vertrek dat deze kwestie wordt opgelost. “Zoals het er nu uitziet zal dat spijtig genoeg via de rechtbank moeten.”

Driehoek

Een dialoog organiseren tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs in de sector voedsel en leefomgeving. Partijen bij elkaar brengen die van elkaar afhankelijk zijn. Daar gaat het om bij Aequor, vervolgt Schout. Kunnen ze dat niet zelf? “Laat ik zeggen: het gaat niet vanzelf. Het is zaak dat je daarbij vanuit Aequor ondersteuning biedt.” Hij tekent daarbij in de lucht een denkbeeldige driehoek en wijst de drie hoeken één voor één aan. “Dit is de kwalificatiedriehoek. Het leerbedrijf, de school en Aequor. Zij vormen een partnerschap. Iedereen levert daarin zijn bijdrage aan de ontwikkeling van mensen die werken en leren in bedrijven. Onze bedrijfsadviseurs zouden als een soort procesarchitect daarin moeten functioneren. Daarom ben ik altijd voorstander geweest van bedrijfsadviseurs die ten dienste zijn van de bedrijven zoals in de andere sectoren. Als zo’n leerbedrijf goed functioneert en samen met de bedrijfsadviseur een aantrekkelijke leer/werkomgeving weet te creëren dan heb je daar als school veel gemak van, omdat op het bedrijf een belangrijk deel van de opleiding wordt uitgevoerd. Ik

denk dat een aantal scholen zich dat lang niet heeft gerealiseerd.”

Evenwicht

“We moesten van ver komen, maar hebben met veel mensen samen veel bereikt”, concludeert Schout op de vraag naar de oogst van vijfenentwintig jaar. “Mijn voorganger Wezenberg heeft het net als ik heel lastig gehad. Hij zat in een andere situatie met de opstart van vakscholen en met alle problemen van de deling van verantwoordelijkheid daarbij. Toen ik in 1986 begon was het verder pionieren. Er waren nog restproblemen, de financiële situatie was niet goed en de relatie tussen bedrijfsleven en onderwijs was niet goed.

Nu is de situatie volgens Schout veel beter geworden. “Het onderwijs staat tegenwoordig veel meer open voor wat bedrijven vinden en willen. De mensen op de scholen zitten er gelukkig heel wat anders in dan toen. Ze vinden het niet meer ongepast om een keer aan bedrijven te vragen wat ze willen van de school. Dat is toch heel wat anders dan toen. Ik zie dat ook op verschillende niveaus bij Aequor. Het bedrijfsleven is een echte partij geworden. Dat de overige kenniscentra onder het ministerie van OCW vallen en niet zoals Aequor onder het ministerie van EL&I, vindt Schout overigens jammer. “Bij EL&I wordt gedacht vanuit ondernemingen en niet vanuit de scholen zoals dat vanuit het ministerie van OCW gebeurt. Het zou de verbinding tussen bedrijven en onderwijs hebben kunnen bevorderen. Nu gekozen is voor een Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven moet op deze manier die verbinding worden gelegd. Als die stichting gaat functioneren als bedoeld, krijgen kenniscentra duidelijke taken op het gebied van praktijkleren, kwalificeren, examinering en macrodoelmatigheid.”

Ook de relatie tussen Aequor en de andere organisaties in het groene onderwijs is nu goed, besluit de scheidende Aequor-directeur. “Kijk bijvoorbeeld naar wat Aequor en AOC Raad samen doen bij de Groene Urgentie. Dat is toch een prima voorbeeld van goede samenwerking.”